

Sygnatura akt: VIII Ns 187/17

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, Wydział VIII Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: S.S.R. Tomasz Kalsztein

Protokolant: Kamila Zientalak

po rozpoznaniu w dniu 31 października 2017 roku, na rozprawie w Ł.,

sprawy z wniosku K. J.

z udziałem A. K., S. W. (1), M. O. (1), K. W., M. W., W. K. (1)

o stwierdzenie nabycia spadku po F. W., J. W., S. W. (2), Z. W. (1), B. W. (1), B. W. (2)

1. stwierdzić, że spadek po F. W. synu J., zmarłym w dniu (...) roku w Ł., ostatnio przed śmiercią stale mieszkającym w miejscowości K. na podstawie ustawy nabyli: jego żona J. W. (1) z domu B. oraz jego córki K. J. z domu W., córka B. W. (1) z domu W. i jego syn S. W. (2) syn F. po 1/4 (jednej czwartej) części spadku każdy z nich,
2. stwierdzić, iż wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne po F. W. synu J. zmarłym w dniu (...) roku w Ł., ostatnio przed śmiercią stale mieszkającym w miejscowości K. nabyli jego żona J. W. (1) z domu B. oraz jego dzieci: córka B. W. (1) z domu W. i jego syn S. W. (2) syn F. po 1/3 (jednej trzeciej) części spadku każdy z nich,
3. stwierdzić, że spadek po J. W. (1) z domu B., zmarłej w dniu (...) roku w K., ostatnio przed śmiercią stale mieszkającej w miejscowości K. na podstawie ustawy nabyli jej dzieci córka K. J. z domu W., córka B. W. (1) z domu W. i jej syn S. W. (2) syn F. po 1/3 (jednej trzeciej) części spadku każdy z nich,
4. stwierdzić, iż wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne po J. W. (1) z domu B. zmarłej w dniu (...) roku w K., ostatnio przed śmiercią stale mieszkającej w miejscowości K. nabyli jej dzieci: córka B. W. (1) z domu W. i jej syn S. W. (2) syn F. po 1/2 (jednej drugiej) części spadku każdy z nich;
5. stwierdzić, że spadek po S. W. (2) synu F., zmarłym w dniu (...) roku w K., ostatnio przed śmiercią stale mieszkającym w miejscowości K. na podstawie ustawy nabyli: jego żona Z. W. (2) z domu J. oraz jego córka A. K. z domu W. i syn S. W. (1) syn S. po 1/3 (jednej trzeciej) części spadku każdy z nich,
6. stwierdzić, iż wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne po zmarłym S. W. (2) synu F., zmarłym w dniu (...) roku w K., ostatnio przed śmiercią stale mieszkającym w miejscowości K. na podstawie ustawy nabyli: jego żona Z. W. (2) z domu J. oraz jego córka A. K. z domu W. i syn S. W. (1) syn S. po 1/3 (jednej trzeciej) części spadku każdy z nich;
7. stwierdzić, że spadek po B. W. (1) z domu W., zmarłej w dniu (...) roku w Z., ostatnio przed śmiercią stale mieszkającej w miejscowości K. na podstawie ustawy nabyli: jej mąż B. W. (2) syn S. w 1/4 (jednej czwartej) części oraz córki: W. K. (2) z domu W., M. O. (2) z domu W., K. W. z domu W. i M. W. z domu W. po 3/16 (trzy szesnaste) części każda z nich;
8. stwierdzić, że spadek po B. W. (2) synu S., zmarłym w dniu (...) roku w T., ostatnio przed śmiercią stale mieszkającym w miejscowości K. na podstawie ustawy nabyły jego córki W. K. (2) z domu W., M. O. (2) z domu W., K. W. z domu W. i M. W. z domu W. po 1/4 (jednej czwartej) części każda z nich;

9. stwierdzić, że spadek po Z. W. (2) z domu J., zmarłej w dniu (...) roku w T., ostatnio przed śmiercią stale mieszkającym w miejscowości K. na podstawie ustawy nabyli: jej córka A. K. z domu W. i syn S. W. (1) syn S. po 1/2 (jednej drugiej) części spadku każdy z nich,

10. ustalić, iż każdy z uczestników postępowania ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt VIII Ns 187/17

UZASADNIENIE

W dniu 3 lipca 2017 roku K. J., reprezentowana przez pełnomocnika będącego adwokatem, złożyła wniosek o stwierdzenie nabycia spadku, na podstawie ustawy, po: 1. F. W., zmarłym w dniu (...) roku, wskazując, że spadek, w tym wchodzące w jego skład gospodarstwo rolne, nabyła żona zmarłego J. W. (2), a ponadto jego dzieci K. J., B. W. (1) i S. W. (2), po 1/4 części każde z nich,

2. J. W. (2), zmarłej w dniu (...) roku, wskazując, że spadek, w tym wchodzące w jego skład gospodarstwo rolne, nabyli dzieci zmarłej, tj. wnioskodawczyni oraz B. W. (1) i S. W. (2), po 1/3 części każde z nich,

3. S. W. (2), zmarłym w dniu (...) roku, wskazując, że spadek, w tym wchodzące w jego skład gospodarstwo rolne, nabyła jego żona Z. W. (1) oraz dzieci – A. K. i S. W. (1), po 1/3 części każde z nich,

4. Z. W. (1), zmarłej w dniu (...) roku, wskazując, że spadek nabyły jej dzieci A. K. i S. W. (1), po 1/2 części każde z nich,

5. B. W. (1), zmarłej w dniu (...) roku, wskazując, że spadek nabył jej mąż B. W. (2) w 1/4 części oraz dzieci W. K. (1), M. O. (1), K. W. i M. W., po 3/16 części każde z nich,

6. B. W. (2), zmarłym w dniu (...) roku, wskazując, że spadek nabyły jego dzieci W. K. (1), M. O. (1), K. W. i M. W., po 1/4 części każde z nich.

Wnioskodawczyni wskazała przy tym, że w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne położone w powiecie (...) wschodnim, jednostka ewidencyjna B., obręb 6 K., w skład którego wchodzi działki o nr (...).

(wniosek k. 4-8)

Na rozprawie w dniu 31 października 2017 roku pełnomocnik wnioskodawczyni podtrzymał wniosek. Uczestnicy postępowania A. K., S. W. (1), M. O. (1), K. W. i M. W. przyłączyli się do wniosku. Uczestniczka W. K. (1) na rozprawie nie stawiała się.

(protokół rozprawy k. 48-52)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

F. W. z domu W. zmarł w dniu (...) roku w Ł.. Przed śmiercią stale zamieszkiwał w K., gminie B..

Zmarł jako żonaty. Miał żonę J. W. (1) z domu B. oraz troje dzieci: K. J. z domu W. (wnioskodawczynię), B. W. (1) z domu W. i S. W. (2) z domu W.. Spadkodawca nie miał innych dzieci własnych ani przysposobionych. F. W. nie sporządził testamentu.

Żaden ze spadkobierców po F. W. nie odrzucił spadku, nie zrzekł się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

W chwili śmierci H. W. był właścicielem gospodarstwa rolnego położonego w K. (...), powiecie (...) wschodnim, jednostce ewidencyjnej B., o powierzchni 5,0758 ha, na które składały się: działka ewidencyjna nr (...) o pow. 2,7624 ha, położona w K., przy ul. (...), działka ewidencyjna nr (...) o pow. 0,3850 ha, położona w K., przy ul. (...), działka

ewidencyjna nr (...) o pow. 0,4990 ha, położona w K., działka ewidencyjna nr (...) o pow. 0,2760 ha, położona w K., działka ewidencyjna nr (...) o pow. 0,2938 ha, położona w K., działka ewidencyjna nr (...) o pow. 0,2675 ha, położona w K., działka ewidencyjna nr (...) o pow. 0,3981 ha, położona w K., działka ewidencyjna nr (...) o pow. 0,0298 ha, położona w K., działka ewidencyjna nr (...) o pow. 0,0973 ha, położona w K. oraz działka ewidencyjna nr (...) o pow. 0,0669 ha, położona w K. (oznaczenia wszystkich działek według aktualnej numeracji). W skład opisanych gruntów wchodziły: użytki rolne ((...)), grunty rolne zbudowane ((...)), lasy ((...)), rowy (W), pastwiska ((...)) oraz łąki ((...)), grunty te miały zatem charakter rolny i z uwagi na ten charakter stanowiły jedno gospodarstwo rolne jako całość. W skład spadku po F. W. wchodzi zatem gospodarstwo rolne obejmującego grunty rolne o powierzchni 5,0758 ha.

(zapewnienie spadkowe K. J. 00:03:58 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 31 października 2017 roku, odpis skrócony aktu zgonu F. W. k. 11, odpis skrócony aktu zgonu J. W. (2) k. 12, odpis skrócony aktu zgonu S. W. (2) k. 13, odpis skrócony aktu zgonu B. W. (1) k. 15, odpis skrócony aktu małżeństwa K. J. k. 17, wypis z rejestru gruntów k. 24-24v., okoliczności bezsporne)

Spadkobiercami ustawowymi F. W. są jego małżonka J. W. (2) oraz dzieci: K. J., B. W. (1) i S. W. (2), po 1/4 części każde z nich.

Spośród spadkobierców ustawowych F. W. wyłącznie J. W. (2), B. W. (1) i S. W. (2) dziedziczą z ustawy wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne (po 1/3 części każdy z nich), gdyż wyłącznie te osoby stale pracowały w jakimkolwiek gospodarstwie rolnym bezpośrednio przy produkcji rolnej (art. 1059 pkt 1 k.c. w zw. z art. 160 § 1 pkt 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu (...) roku). Wnioskodawczyni K. J. w dniu otwarcia spadku nie spełniała warunków dziedziczenia gospodarstw rolnych (art. 1059 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu (...) roku), pracowała bowiem zawodowo i jedynie pomagała w pracach na przedmiotowym gospodarstwie rolnym, a jednocześnie była pełnoletnia, nie pobierała zawodu, nie kontynuowała nauki, nie była trwale niezdolna do pracy, nie była członkiem spółdzielni produkcyjnej oraz nie pracowała w takiej spółdzielni.

(dowód z przesłuchania wnioskodawczyni 00:22:58-00:26:31 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 31 października 2017 roku, dowód z przesłuchania uczestnika postępowania S. W. (1) 00:15:11-00:20:17 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 31 października 2017 roku, okoliczności bezsporne)

J. W. (1) z domu B. zmarła w dniu (...) roku w K., gminie B., gdzie stale zamieszkiwała przed śmiercią. Spadkodawczyni zmarła jako wdowa, mając troje dzieci: K. J. z domu W., B. W. (1) z domu W. i S. W. (2) z domu W.. Spadkodawczyni nie miała innych dzieci własnych ani przysposobionych. J. W. (2) nie sporządziła testamentu.

Żaden ze spadkobierców po J. W. (2) nie odrzucił spadku, nie zrzekł się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

Spadkobiercami ustawowymi po J. W. (2) są jej dzieci: K. J., B. W. (1) i S. W. (2) po 1/3 części każde z nich.

Spośród spadkobierców ustawowych J. W. (2) wyłącznie B. W. (1) i S. W. (2) dziedziczą z ustawy wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne (po 1/2 części każdy z nich), gdyż wyłącznie te osoby stale pracowały bezpośrednio przy produkcji rolnej (art. 1059 pkt 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu (...) roku). Wnioskodawczyni K. J. w dniu otwarcia spadku nie spełniała warunków dziedziczenia gospodarstw rolnych (art. 1059 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu (...) roku), pracowała bowiem zawodowo i jedynie pomagała w pracach na przedmiotowym gospodarstwie rolnym, nie spełniała ponadto pozostałych wymogów uprawniających ją do dziedziczenia gospodarstwa rolnego po matce.

(dowód z przesłuchania wnioskodawczyni 00:22:58-00:26:31 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 31 października 2017 roku, dowód z przesłuchania uczestnika postępowania S. W. (1) 00:15:11-00:20:17 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 31 października 2017 roku, zapewnienie spadkowe K. J. 00:05:53 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 31 października 2017 roku, odpis skrócony aktu zgonu J. W. (2) k. 12, odpis skrócony

aktu zgonu S. W. (2) k. 13, odpis skrócony aktu zgonu B. W. (1) k. 15, odpis skrócony aktu małżeństwa K. J. k. 17, okoliczności bezsporne)

S. W. (2) z domu W. zmarł w dniu (...) roku w K., gminie B., gdzie stale zamieszkiwał przed śmiercią. Spadkodawca zmarł jako żonaty, mając żonę Z. W. (2) z domu J. oraz dwójkę dzieci (uczestników postępowania): A. K. z domu W. i S. W. (1) z domu W.. Spadkodawca nie miał innych dzieci własnych ani przysposobionych. S. W. (2) nie sporządził testamentu.

Żaden ze spadkobierców po S. W. (2) nie odrzucił spadku, nie zrzekł się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia

Spadkobiercami ustawowymi S. W. (2) są jego żona Z. W. (1) oraz dzieci: A. K. i S. W. (1), po 1/3 części każde z nich.

Wszyscy spadkobiercy ustawowi S. W. (2) dziedziczą z ustawy wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne (po 1/3 części każdy z nich), albowiem w dacie otwarcia spadku wszystkie te osoby stale pracowały bezpośrednio przy produkcji rolnej (art. 1059 pkt 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu (...) roku)

(dowód z przesłuchania uczestnika postępowania S. W. (1) 00:15:11-00:20:17 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 31 października 2017 roku, zapewnienie spadkowe K. J. 00:06:57 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 31 października 2017 roku, odpis skrócony aktu zgonu S. W. (2) k. 13, odpis skrócony aktu zgonu Z. W. (1) k. 14, odpis skrócony aktu małżeństwa A. K. k. 18, odpis skrócony aktu urodzenia S. W. (1) k. 19, okoliczności bezsporne)

B. W. (1) z domu W. zmarła w dniu (...) roku w Z.. Przed śmiercią stale zamieszkiwała w K., gminie B.. Spadkodawczyni zmarła jako mężatka, mając męża B. W. (2) z domu W. oraz czwórkę dzieci (uczestników postępowania): W. K. (2) z domu W., M. O. (2) z domu W., K. W. z domu W. i M. W. z domu W.. Spadkodawczyni nie miała innych dzieci własnych ani przysposobionych. B. W. (1) nie sporządziła testamentu.

Żaden ze spadkobierców po B. W. (1) nie odrzucił spadku, nie zrzekł się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia

Spadkobiercami ustawowymi B. W. (1) są: jej mąż B. W. (2) w 1/4 części oraz jej dzieci: W. K. (1), M. O. (1), K. W. i M. W., po 3/16 części każde z nich.

Wszyscy spadkobiercy ustawowi B. W. (1) dziedziczą z ustawy wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne (w częściach jak wyżej), albowiem w dacie otwarcia spadku obowiązujące przepisy prawa nie przewidywały szczególnych zasad dziedziczenia gospodarstw rolnych.

(zapewnienie spadkowe K. J. 00:09:25 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 31 października 2017 roku, odpis skrócony aktu zgonu B. W. (1) k. 15, odpis skrócony aktu zgonu B. W. (2) k. 16, odpis skrócony aktu małżeństwa W. K. (1) k. 20, odpis skrócony aktu małżeństwa M. O. (1) k. 21, odpis skrócony aktu urodzenia K. W. k. 22, odpis skrócony aktu urodzenia M. W. k. 23, okoliczności bezsporne)

B. W. (2) z domu W. zmarł w dniu (...) roku w T.. Przed śmiercią stale zamieszkiwał w K., gminie B.. Spadkodawca zmarł jako wdowiec, mając czwórkę dzieci: W. K. (2) z domu W., M. O. (2) z domu W., K. W. z domu W. i M. W. z domu W.. Spadkodawca nie miał innych dzieci własnych ani przysposobionych. B. W. (2) nie sporządził testamentu.

Żaden ze spadkobierców po B. W. (2) nie odrzucił spadku, nie zrzekł się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia

Spadkobiercami ustawowymi B. W. (2) są jego dzieci: W. K. (1), M. O. (1), K. W. i M. W., po 1/4 części każde z nich.

Wszyscy spadkobiercy ustawowi B. W. (2) dziedziczą z ustawy wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne (w częściach jak wyżej), albowiem w dacie otwarcia spadku obowiązujące przepisy prawa nie przewidywały szczególnych zasad dziedziczenia gospodarstw rolnych.

(zapewnienie spadkowe K. J. 00:11:07 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 31 października 2017 roku, odpis skrócony aktu zgonu B. W. (2) k. 16, odpis skrócony aktu małżeństwa W. K. (1) k. 20, odpis skrócony aktu małżeństwa M. O. (1) k. 21, odpis skrócony aktu urodzenia K. W. k. 22, odpis skrócony aktu urodzenia M. W. k. 23, okoliczności bezsporne)

Z. W. (2) z domu J. zmarła w dniu (...) roku w T.. Przed śmiercią stale zamieszkiwała w K., gminie B.. Spadkodawczyni zmarła jako wdowa, mając dwójkę dzieci: A. K. z domu W. i S. W. (1) z domu W.. Spadkodawczyni nie miała innych dzieci własnych ani przysposobionych. Z. W. (1) nie sporządziła testamentu.

Żaden ze spadkobierców po Z. W. (1) nie odrzucił spadku, nie zrzekł się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia

Spadkobiercami ustawowymi Z. W. (1) są jej dzieci: A. K. i S. W. (1), po 1/2 części każde z nich.

Wszyscy spadkobiercy ustawowi Z. W. (1) dziedziczą z ustawy wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne (w częściach jak wyżej), albowiem w dacie otwarcia spadku obowiązujące przepisy prawa nie przewidywały szczególnych zasad dziedziczenia gospodarstw rolnych.

(zapewnienie spadkowe K. J. 00:08:26 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 31 października 2017 roku, odpis skrócony aktu zgonu Z. W. (1) k. 14, odpis skrócony aktu małżeństwa A. K. k. 18, odpis skrócony aktu urodzenia S. W. (1) k. 19, okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w szczególności w postaci odpisów skróconych aktów stanu cywilnego, a nadto na podstawie złożonego zapewnienia spadkowego oraz dowodu z przesłuchania wnioskodawczyni i uczestnika S. W. (1).

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Zgodnie z regulacją zawartą w przepisach art. 924 i 925 k.c., spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy – z tym właśnie momentem spadkobiercy z mocy samego prawa nabywają spadek – wstępują w ogół praw i obowiązków majątkowych zmarłego.

Zgodnie z przepisem art. LI ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz.U. 1964, Nr 16, poz. 94 ze zm.), do spraw spadkowych stosuje się prawo obowiązujące w chwili śmierci spadkodawcy, o ile przepisy art. LII i następujących nie stanowią inaczej.

W niniejszej sprawie podstawę dziedziczenia po poszczególnych spadkodawcach stanowi ustawa, gdyż, jak wynika ze złożonego zapewnienia spadkowego, F. W., J. W. (2), S. W. (2), B. W. (1), B. W. (2) i Z. W. (1) nie sporządzili testamentu.

O czym była już mowa wyżej, do spraw spadkowych stosuje się prawo obowiązujące w chwili śmierci spadkodawcy.

Dokonując ustaleń w zakresie tego, kto i w jakiej części jest spadkobiercą F. W., J. W. (2), S. W. (2), B. W. (1), B. W. (2) i Z. W. (1), wskazać należy, że we wszystkich stanach prawnych wyznaczanych przez przyzmat daty otwarcia spadku (dnia śmierci każdego ze spadkodawców), zgodnie z przepisem art. 931 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku (art. 931 § 1 k.c.). Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych (art. 931 § 1 k.c.).

Mając na względzie wskazane przepisy, Sąd uznał, że osobami uprawnionymi do dziedziczenia z ustawy po:

- **F. W.**, zmarłym (...) roku, są: żona J. W. (2) (w 1/4 części), córka K. J. (w 1/4 części), córka B. W. (1) (w 1/4 części) i syn S. W. (2) (w 1/4 części),

- **J. W. (2)**, zmarłej (...) roku, są: córka K. J. (w 1/3 części), córka B. W. (1) (w 1/3 części) i syn S. W. (2) (w 1/3 części),

- **S. W. (2)**, zmarłym (...) roku, są: żona Z. W. (1) (w 1/3 części), córka A. K. (w 1/3 części) i syn S. W. (1) (w 1/3 części),

- **B. W. (1)**, zmarłej (...) roku, są: mąż B. W. (2) (w 1/4 części), córka W. K. (1) (w 3/16 części), córka M. O. (1) (w 3/16 części), córka K. W. (w 3/16 części) i córka M. W. (w 3/16 części),

- **B. W. (2)**, zmarłym (...) roku, są: córka W. K. (1) (w 1/4 części), córka M. O. (1) (w 1/4 części), córka K. W. (w 1/4 części) i córka M. W. (w 1/4 części),

- **Z. W. (1)**, zmarłej (...) roku, są: córka A. K. (w 1/2 części) i syn S. W. (1) (w 1/2 części).

W toku postępowania nie stwierdzono, aby po stronie spadkobierców ustawowych zaistniały przeszkody w dojściu do dziedziczenia.

Jednocześnie w dniu śmierci F. W., J. W. (2) i S. W. (2) obowiązywały szczególne przepisy dotyczące dziedziczenia gospodarstw rolnych na podstawie ustawy (przepis art. 1059 k.c. nie znajduje zastosowania do dziedziczenia gospodarstw rolnych wchodzących w skład spadków otwartych od dnia 14 lutego 2001 roku, a więc nie miał już zastosowania w dacie śmierci B. W. (1), B. W. (2) i Z. W. (1)), zatem po stwierdzeniu, kto jest spadkobiercą ustawowym każdego ze spadkodawców, Sąd odrębnie orzekał także, którzy ze spadkobierców ustawowych po danym spadkodawcy, dziedziczą wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne.

W odniesieniu do dziedziczenia z ustawy gospodarstwa rolnego po **F. W.** stwierdzić należy, że zgodnie z przepisem art. 1059 § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym w dniu (...) roku, spadkobiercy dziedziczą z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli w chwili otwarcia spadku:

- 1) odpowiadają warunkom wymaganym dla nabycia własności nieruchomości rolnej w drodze przeniesienia własności, albo
- 2) są małoletni, bądź też pobierają naukę zawodu lub uczęszczają do szkół, albo
- 3) są trwale niezdolni do pracy.

Zgodnie zaś z przepisem art. 160 § 1 k.c. (w brzmieniu obowiązującym w dniu (...) roku), własność nieruchomości rolnej lub jej części może być przeniesiona na rzecz osoby fizycznej tylko wtedy, gdy nabywca:

- 1) stale pracuje w jakimkolwiek gospodarstwie rolnym bezpośrednio przy produkcji rolnej albo
- 2) ma kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa rolnego.

W myśl przepisu art. 160 § 3 k.c., rozporządzenie Rady Ministrów, wydane po zasięgnięciu opinii właściwej komisji sejmowej oraz sejmowej Komisji Prac Ustawodawczych, określało, jakie nieruchomości uważa się za nieruchomości rolne, jakie gospodarstwo uważa się za gospodarstwo rolne, jakie kwalifikacje uważa się za kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa rolnego oraz organ właściwy do stwierdzania spełnienia warunków wymaganych dla nabycia własności nieruchomości rolnej przez osobę fizyczną i do wydawania zezwoleń na nabycie własności nieruchomości rolnej przez osoby prawne. Rozporządzeniem tym było rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1964 roku w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych (t.j. Dz.U. 1972, Nr 31, poz. 215 ze zm. na dzień (...) roku). W myśl § 3 ust. 1 tego rozporządzenia, dowodem stwierdzającym posiadanie kwalifikacji do prowadzenia gospodarstwa

rolnego przez nabywcę lub spadkobiercę nieruchomości rolnej było świadectwo ukończenia szkoły rolniczej, przysposobienia rolniczego lub świadectwo albo dyplom uzyskania tytułu kwalifikacyjnego w zawodach rolniczych. Za posiadających kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa uważało się również nabywcę lub spadkobiercę, którzy w chwili nabycia lub otwarcia spadku ukończyli co najmniej 35 lat - jeżeli praca w gospodarstwie rolnym stanowi dla nich główne źródło utrzymania albo którzy nie ukończyli 35 lat, jeżeli w okresie 5 lat przed nabyciem lub otwarciem spadku pracowali bezpośrednio w produkcji rolnej (§ 3 ust. 2 i 3). Zaświadczenie stwierdzające kwalifikacje nabywcy lub spadkobiercy, o których mowa w ust. 2 i 3, wydawał terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego właściwy ze względu na miejsce zamieszkania nabywcy lub spadkobiercy (§ 3 ust. 4).

Biorąc pod uwagę powyższe wymogi konieczne do dziedziczenia gospodarstwa rolnego z ustawy, Sąd stwierdził, że spośród spadkobierców ustawowych F. W. tylko żona J. W. (2) oraz dzieci B. W. (1) i S. W. (2) dziedziczą z ustawy wchodzące w skład spadku po F. W. gospodarstwo rolne, gdyż osoby te odpowiadają warunkom wymaganym dla nabycia własności nieruchomości rolnej w drodze przeniesienia własności – stale pracowały w jakimkolwiek gospodarstwie rolnym bezpośrednio przy produkcji rolnej, przy czym J. W. (2) i S. W. (2) pracowali na przedmiotowym gospodarstwie, natomiast B. W. (1) posiadała w tym czasie swoje gospodarstwo, na którym pracowała, a w pracach na gospodarstwie swojego ojca wyłącznie pomagała. Wymienione osoby dziedziczą gospodarstwo rolne po 1/3 części każda z nich. Okoliczności te Sąd ustalił na podstawie dowodu z przesłuchania uczestnika postępowania S. W. (1) oraz wnioskodawczyni. K. J. przyznała, że wyłącznie pomagała w gospodarstwie rodziców, albowiem w tym czasie pracowała już zawodowo. Jednocześnie zaprzeczyła, aby w stosunku do niej spełnione zostały inne przesłanki, o których mowa w art. 1059 k.c. i art. 160 § 1 k.c., które uprawniałyby ją do dziedziczenia gospodarstwa rolnego. Nie może przy tym budzić wątpliwości, że pomaganie w pracach w gospodarstwie rolnym, niezależnie od częstotliwości świadczenia takiej pomocy, nie może być utożsamiane ze stałą pracą w gospodarstwie rolnym bezpośrednio przy produkcji rolnej.

W odniesieniu do dziedziczenia z ustawy gospodarstwa rolnego po **J. W. (2) i S. W. (2)** stwierdzić należy, że zgodnie z przepisem art. 1059 § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym w dniu (...) roku i w dniu (...) roku, spadkobiercy dziedziczą z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli w chwili otwarcia spadku:

- 1) stale pracują bezpośrednio przy produkcji rolnej albo
- 2) mają przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, albo
- 3) są małoletni bądź też pobierają naukę zawodu lub uczęszczają do szkół, albo
- 4) są trwale niezdolni do pracy.

W myśl art. 1064 k.c. rozporządzenie Rady Ministrów określało, jakie przygotowanie zawodowe uważa się za przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, a także wypadki, w których pobieranie nauki zawodu lub uczęszczanie do szkół uprawnia do dziedziczenia gospodarstwa rolnego, oraz zasady i tryb stwierdzania trwałej niezdolności do pracy. Rozporządzeniem tym jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 roku w sprawie warunków dziedziczenia gospodarstw rolnych (Dz.U. 1990, Nr 89, poz. 519). W myśl § 1 tego rozporządzenia, spadkobierca ma przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, uprawniające do dziedziczenia z ustawy gospodarstwa rolnego, jeżeli 1) ukończył zasadniczą lub średnią szkołę rolniczą albo szkołę ekonomiczną o specjalności przydatnej do prowadzenia produkcji rolnej, 2) ukończył szkołę wyższą o kierunku rolniczym lub ekonomicznym, jeżeli kierunek ukończonych studiów daje przygotowanie do prowadzenia produkcji rolnej, 3) uzyskał przygotowanie zawodowe do pracy w rolnictwie w drodze doskonalenia zawodowego prowadzonego przez uprawnione do tego zakłady pracy, jednostki organizacyjne i inne osoby prawne lub fizyczne, 4) wykaze się stałą pracą w gospodarstwie rolnym bezpośrednio przy produkcji rolnej przez okres co najmniej roku.

Pobieranie nauki zawodu lub uczęszczanie do szkoły, w tym do szkoły wyższej, uprawnia spadkobiercę do dziedziczenia gospodarstwa rolnego, jeżeli nie miał stałego zatrudnienia lub innego stałego źródła dochodów (§ 2).

Biorąc pod uwagę powyższe wymogi konieczne do dziedziczenia gospodarstwa rolnego z ustawy, Sąd stwierdził, że spośród spadkobierców ustawowych J. W. (2) tylko córka B. W. (1) i syn S. W. (2) dziedziczą z ustawy wchodzące w skład spadku po J. W. (2) gospodarstwo rolne, gdyż osoby te odpowiadają warunkom wymaganym dla nabycia własności nieruchomości rolnej w drodze przeniesienia własności – stale pracowały bezpośrednio przy produkcji rolnej, przy czym S. W. (2) pracował na przedmiotowym gospodarstwie wraz z żoną Z. W. (1), natomiast B. W. (1) posiadała w dalszym ciągu swoje gospodarstwo, na którym pracowała, a w pracach na gospodarstwie swoich rodziców wyłącznie pomagała. Wymienione osoby dziedziczą gospodarstwo rolne po 1/2 części każda z nich. K. J. w dalszym ciągu wyłącznie pomagała w pracach na przedmiotowym gospodarstwie, nie spełniała zatem przesłanki stałej pracy bezpośrednio przy produkcji rolnej, jak również innych przesłanek, które uprawniałyby ją do dziedziczenia gospodarstwa rolnego po matce. Odnosząc się do spadkobierców ustawowych po S. W. (2) wskazać natomiast należy, że wszystkie te osoby (tj. Z. W. (1), A. K. i S. W. (1)), jako stale pracujący na przedmiotowym gospodarstwie, dziedziczyły wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne, po 1/3 części każda z nich.

W odniesieniu do dziedziczenia z ustawy gospodarstwa rolnego po **B. W. (1), B. W. (2) i Z. W. (1)** godzi się przypomnieć, że w dacie otwarcia spadku po tych spadkodawcach, art. 1059 k.c. nie znajdował już zastosowania, albowiem na mocy wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 stycznia 2011 roku (sygn. P 4/99), przepis ten w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 26 października 1971 r. zmieniającą ustawę - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 27, poz. 252) i w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321), został uznany za niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 21 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie, w którym odnosi się do spadków otwartych od dnia ogłoszenia tego wyroku w Dzienniku Ustaw (tj. od dnia 14 lutego 2001 roku). W konsekwencji w dacie otwarcia spadku po B. W. (1), B. W. (2) i Z. W. (1) brak było szczególnych przepisów dotyczących dziedziczenia na podstawie ustawy gospodarstw rolnych, a zatem wszyscy spadkodawcy ustawowi tychże osób dziedziczą z ustawy wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne.

O kosztach postępowania orzeczono, podstawie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z ogólną zasadą ponoszenia kosztów w postępowaniu nieprocesowym, zgodnie z którą każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.